

ZAGROŻENIA DLA BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO POLSKI W ZWIĄZKU Z CHIŃSKĄ INICJATYWĄ PASA I SZLAKU (CHIN. YI DAI YI LU) W LATACH 2015–2023

DOI: 10.26399/meip.4(79).2023.34/r.dygas

1. WSTĘP

W 2013 r. chiński rząd zdecydował się na nową inicjatywę, zapisaną w chińskiej konstytucji, która miała przyczynić się do lepszego rozwoju świata w sensie gospodarczym, a także do promowania współpracy społeczno-gospodarczej między krajami. Inicjatywa ta została nazwana Inicjatywą Pasa i Szlaku (IPS) (chin. *Yi dai yi lu*). Pas symbolizował inwestycje realizowane na drodze lądowej, a Droga reprezentowała szlak morski do Azji, Bliskiego Wschodu, Europy i Afryki. Cała koncepcja obejmowała wówczas zarówno lądowe, jak i morskie drogi Szlaku transportu handlowego. Inicjatywa ta pomogła Chinom wpłynąć na różne gospodarki dzięki potędze organizacji międzynarodowych, takich jak Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy. W analizowanym okresie Chiny zainwestowały bilion dolarów amerykańskich w ponad 130 krajach, w tym w Polsce, na Węgrzech, na Słowacji, w Słowenii, Czechach i krajach bałtyckich. Według niektórych badań Polska, Austria i Czechy są postrzegane przez Chiny jako kraje „dostępowe” do UE¹. Cała inicjatywa ma silne implikacje międzynarodowe (słyn-

* Szkoła Główna Handlowa, e-mail: dygas1@sgh.waw.pl, ORCID: 0000-0001-8536-0897.

¹ M. Cameron, L.J. Cuyvers, D. Fu, W. Viviers, *Identifying export opportunities for China in the ‘Belt and Road Initiative’ group of countries: a decision support model approach*, „Journal of International Trade Law and Policy” 2021, Vol. 20, No. 2, s. 101–126. <https://doi.org/10.1108/JITLP-11-2020-0061>

ne sformułowanie „made in China” stało się najbardziej znanym zwrotem na świecie). Głównym tematem artykułu jest ocena zagrożenia chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku dla bezpieczeństwa ekonomicznego Polski. Okres oceny obejmuje moment, w którym Polska przystąpiła do tej inicjatywy, podpisując w listopadzie 2015 r. protokół ustaleń pomiędzy Prezydentem Polski Andrzejem Dudą a Prezydentem Chin Xi Jinpingiem.

W tym okresie zaplanowano także główne projekty inwestycyjne. Pandemia COVID-19, która wybuchła pod koniec 2019 r., wojna w Ukrainie (rozpoczęła się w 2014 r.) oraz nasilająca się wojna na Bliskim Wschodzie postawiły Polskę w nowej sytuacji geopolitycznej odnośnie do IPS i wpłynęły na realizację projektów infrastrukturalnych. W październiku 2023 r. odbyło się w Pekinie Trzecie Forum Pasa i Szlaku, którego głównym celem było umocnienie współpracy Chin z Rosją. Jako główne obszary współpracy zostały wskazane gospodarka cyfrowa, sztuczna inteligencja oraz rozwój infrastruktury, w tym połączenia kolejowego przez Kaukaz (korytarz transkaspijski), i połączeń transportowych z krajami Unii Europejskiej, w tym z Polską. Zgodnie z dalszymi ustaleniami Trzeciego Forum Inicjatywa IPS ma wzmacniać nowe projekty Chin: Globalnej Inicjatywy Rozwoju oraz Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa, które pozwalają Chinom lepiej współpracować z krajami rozwijającymi się, tzw. Globalnym Południem. Zmieniający się układ gospodarczo-militarny przez sojusz Chin z organizacją BRICS (Brazylia, Rosja, Indie, Chiny, Południowa Afryka) oraz Iranem stanowi także poważne zagrożenie dla pozycji USA w gospodarce globalnej, co pośrednio przyczynia się też do wzrostu zagrożeń dla Polski. W szczególności rząd Polski powinien przeanalizować korzyści ekonomiczne z tranzytu w ramach IPS z kosztami politycznymi udziału Polski w dalszym rozwijaniu IPS².

2. METODOLOGIA

Metodologia opiera się na badaniach empirycznych istniejącej literatury z wykorzystaniem narzędzia Mendeley.com oraz dostępnych danych dotyczących wpływu Inicjatywy Pasa i Szlaku na bezpieczeństwo ekonomiczne Polski. Głównym pytaniem badawczym było bezpośrednio oddziaływanie IPS na bezpieczeństwo Polski w latach 2015–2023. Autor dokonał także przeglądu publicznie dostępnych dokumentów polskiego rządu dotyczących wpływu IPS

² M. Przychodniak, *Zmiany w chińskiej inicjatywie Pasa i Szlaku*, „Biuletyn PISM” 2023, nr 157 (2778).

na rozwój biznesu w Polsce w latach 2015–2023. Poza tym za punkt wyjścia posłużyły również badania zespołu badawczego Breugel dotyczące postrzegalności IPS. Dodatkowo autor wykorzystał wyniki z poprzedniego własnego badania, które dotyczyło postrzegania inwestycji chińskich w Polsce przez polskich przedsiębiorców³. Odpowiedzi należy potraktować w sposób informacyjny, gdyż takich wyników nie można oczywiście uogólniać. Autor wykorzystał też teorię cykli hegemonicznych George’a Modelskiego⁴ oraz teorię koncentracji siły w systemie międzynarodowym do analizy zagrożeń IPS dla bezpieczeństwa ekonomicznego Polski.

W tym przypadku jako miara siły militarnej na świecie został użyty Global Militarization Index Index Global Fire Power (PwrIndx), który mierzy zdolności militarne, logistyczne, finansowe danego kraju do wygrania konfliktu zbrojnego (wojny konwencjonalnej). Im niższa wartość tego wskaźnika, tym silniejsze militarnie jest dane państwo. Formuła liczenia wskaźnika PwrIndx została opracowana przez Global Fire Power w 2005 r.⁵ Słabą stroną tego wskaźnika jest to, że trudno porównywać wyniki, gdyż wiele zmiennych jest dodawanych, dlatego wartość wskaźnika z 2005 r. była obliczana dla mniejszej liczby zmiennych niż w 2022 r. Niemniej wskaźnik ten stanowi kompleksową ocenę pozycji militarnej danego kraju w ujęciu danego roku.

3. PRZEGLĄD LITERATURY

Bezpieczeństwo ekonomiczne jest dobrze zdefiniowane w literaturze, stąd też na potrzeby tej publikacji jest rozumiane jako zdolność Polski do takiego wykorzystania wewnętrznych czynników rozwoju i międzynarodowej współzależności ekonomicznej, które będzie gwarantowało jej niezagrożony rozwój⁶. Wielu autorów opisuje IPS w kontekście Polski jako rozwijającą się współpra-

³ R. Dygas, *The Belt and Road Initiative's impact on Poland in the period 2015–2022. International business implications*, in: 23rd International Joint Conference Central and Eastern Europe in the Changing Business Environment: Proceedings, Wydawca: EKONÓM, Bratislava, s. 78–92. <https://doi.org/10.18267/pr.2023.kre.2490.6>.

⁴ G. Modelski, *Long cycles in world politics*, London 1987, <https://doi.org/10.1007/978-1-349-09151-5>.

⁵ www.globalfirepower.com [dostęp: 15.09.2023].

⁶ Zob. P. Dziekański, *Bezpieczeństwo ekonomiczne wyzwaniem współczesnego regionu – próba oceny syntetycznej*, Kielce 2014, s. 121–140; E. Frejtag-Mika, Z. Kołodziejak, W. Putkiewicz, *Bezpieczeństwo ekonomiczne we współczesnym świecie*, Radom 1996, s. 8; K. Książkowski, *Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw. Metody i środki przeciwdziałania*, Warszawa 2004, s. 240.

cę międzynarodową, wynikającą z relacji gospodarczych i politycznych Chin oraz Unii Europejskiej, ale tylko niektórzy stwierdzili, że nie ma jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, jak Polska postrzega IPS i co rząd planuje osiągnąć poprzez udział w tym projekcie. Część polskiej sceny politycznej przed wyborami w październiku 2023 r. postrzegała IPS jako zagrożenie, część jako szansę⁷. Inni autorzy wyrażali obawę, że w przypadku Polski nie było jasne, które projekty były bezpośrednio związane z tą inicjatywą⁸.

Choć literatura jest bogata w zakresie kwestii zagrożeń bezpieczeństwa ekonomicznego Polski, to ujęcie bezpieczeństwa ekonomicznego naszego kraju w kontekście chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku jest nadal znikome (IPS). Kilku autorów podjęło ten temat⁹, ale konieczne jest głębsze spojrzenie na kwestię zagrożeń dla Polski ze strony dalszej realizacji Inicjatywy Pasa i Szlaku. Nie można wykluczyć możliwości, że komunistyczny rząd Chin może ukrywać prawdziwe cele IPS zgodnie z mentalnością oraz przyjętą ideologią konfucjańską, co w zderzeniu z kulturą europejską może powodować niejasny obraz całej inwestycji. Dodatkowym elementem jest opowiadanie się Chin po stronie Rosji w wojnie w Ukrainie, co nie pomaga w budowaniu sprzyjającego otoczenia dla dalszych inwestycji IPS w Polsce. Ważny jest wynik badań dotyczących wpływu IPS na bezpieczeństwo Europy, przeprowadzonych przez zespół badawczy Bruegel Research Team w lutym 2023 r. Według autorów tego badania wizerunek Chin i postrzegalność projektu IPS uległy pogorszeniu w związku ze wzrostem zadłużenia krajów zaangażowanych w tę

⁷ Zob. P. Pendrakowska, *Poland's perspective on the Belt and Road Initiative*, „Journal of Contemporary East Asia Studies” 2018, 7 (2), s. 190–206, <https://doi.org/10.1080/24761028.2018.1552491>; P. Tomaszewska, A. Pohl, *Dilemmas related to the Poland's participation in The Chinese Belt and Road Initiative*, „Przegląd Strategiczny” 2019, nr 12, s. 161–180.

⁸ D. Choroś-Mrozowska, *The Chinese Belt and Road Initiative from the Polish Perspective*, „Comparative Economic Research” 2019, 22 (2), s. 39–53, <https://doi.org/10.2478/cer-2019-0011>.

⁹ Zob. A. Bartosiewicz, P. Sztetlik, *Łódź's benefits from the One Belt One Road initiative*, „International Journal of Logistics Research and Applications” 2019, 22 (1), s. 47–63, <https://doi.org/10.1080/13675567.2018.1526261>; A. Grzywacz, *Closer to a threat than an opportunity: Polish perception of China's rise and international engagement*, „Asia Europe Journal” 2020, 18, s. 177–194, <https://doi.org/10.1007/s10308-019-00541-7>; J. Holslag, *How China's New Silk Road threatens European trade*, „The Int Spectator” 2017, 52 (1), s. 46–60, <https://doi.org/10.1080/03932729.2017.1261517>; P. Tomaszewska, *Chińska inicjatywa pasa i szlaku a ryzyko zadłużenia jej beneficjentów*, w: *De Securitate et Defensione. O Bezpieczeństwie i Obronności*, January 2020, <https://doi.org/10.34739/dsd.2019.02.09>.

inicjatywę. Autorzy podzielili się najnowszymi wnioskami ze swoich badań, pokazując, że IPS przekształcił się z podmiotu o charakterze gospodarczym w organizację zorientowaną na bezpieczeństwo polityczne w tonie antyzachodnim¹⁰.

4. OCENA ZAGROŻEŃ DLA BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO POLSKI W KONTEKŚCIE CHIŃSKIEJ INICJATYWY PASA I SZLAKU

Do najważniejszych zagrożeń bezpieczeństwa ekonomicznego Polski w kontekście chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku należy zaliczyć: możliwą utratę przez USA pozycji światowego lidera do 2050 r., rosnący wpływ IPS na organizacje międzynarodowe ONZ, chińskie inwestycje w Polsce związane z inicjatywą IPS zagrażające bezpieczeństwu ekonomicznemu Polski, brak obecnie alternatywy wschodniej do IPS dla Polski.

4.1. Utrata pozycji lidera światowego przez USA na rzecz Chin w wymiarze militarnym i ekonomicznym

Utrata pozycji lidera przez USA na rzecz Chin może nastąpić zarówno w aspekcie militarnym, jak i gospodarczym. Patrząc z militarnego punktu widzenia, Polska, funkcjonując w NATO, dba o rozwijanie relacji gospodarczych z USA, które są obecnie najmocniejszym graczem w gospodarce światowej. Utrata tej pozycji przez USA na rzecz Chin doprowadziłaby do zmian geoekonomicznych, które w swoich konsekwencjach oddziaływałyby negatywnie na Polskę. W tym kontekście warto przy wykorzystaniu cykli Modelskiego oraz Indeksu Global Fire Power (PwrIndx) rozpoznać te zagrożenia. Według tej teorii współczesne mocarstwa funkcjonują w cyklu stuletnim, na koniec którego dochodzi do przełomowych zmian globalnych. Tabela 1 obrazuje wartości PwrIndx oraz ranking dla USA i Chin, który od 2015 do 2023 r. się nie zmienił. Na rys. 1 porównany został wzrost PKB dla USA i Chin za okres 2015–2023, co jest istotne z punktu analizy cykli hegemonicznych Modelskiego (rys. 2).

¹⁰ Bruegel, *The Belt and Road Initiative 2.0 is all about security. How the Belt and Road Initiative has transformed into a geopolitical tool for China*, <https://www.bruegel.org/podcast/belt-and-road-initiative-20-all-about-security> [dostęp: 1.12.2023].

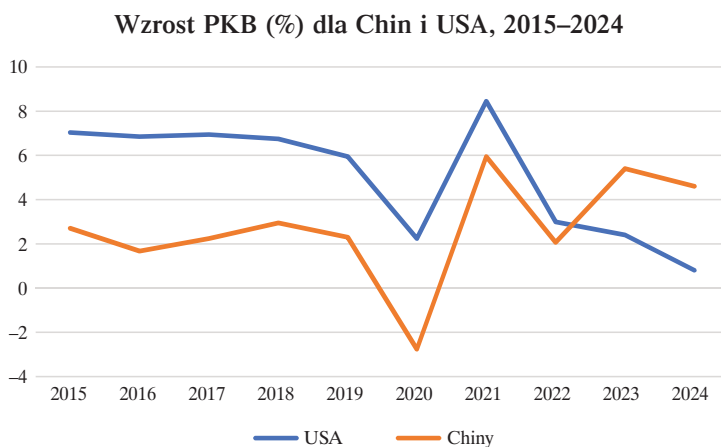
Tabela 1.

PwrIndx: USA i Chiny, lata 2015–2023

Kraj	PwrIndx 2015–2023	Ranking 145 krajów
USA	0,0712	1
Chiny	0,0722	3

Źródło: na podstawie rankingu GFP, www.globalfirepowerindex.com, 2023.

Rysunek 1.

Źródło: dane Bank Światowy, 2023.

Na rys. 1 widać wyraźną przewagę Chin względem USA co do prognozowanego wzrostu gospodarczego na 2024 r., która w dłuższym okresie wzmacnia pozycję Chin w gospodarce światowej. Rosnący wzrost gospodarczy Chin pomimo wewnętrznych problemów (demografia, rosnące koszty, związki z Rosją w kontekście wojny w Ukrainie, rosnąca siła Indii w przyciąganiu kapitału zagranicznego) powoduje, że Chiny mają realną szansę, by zająć miejsce globalnego lidera ekonomicznego. Warte uwagi jest także spojrzenie w tym zakresie na czas, w którym może się to dokonać, wykorzystując teorię cykli hegemonicznych Modelskiego, przedstawionych na rys. 2.

Jako datę wyjściową dla cyklu Modelskiego autor wybrał rok 1949, w którym powstało NATO. 100-letni, pełny, powtarzalny cykl Modelskiego składa się z czterech okresów po 25 lat, oznaczających: (1) okres wojny hegemonicznej, (2) okres dominacji zwycięskiego mocarstwa, (3) stopniowy spadek pozycji (deligitymizacja), (4) zmianę porządku globalnego (dekoncentracja). Dodatkowo istotną kwestią jest deklaracja Xi Jinpinga, że w 2049 r. Chiny

będą pierwszą gospodarką na świecie. Rok nie jest przypadkowy, gdyż jest to 100-lecie istnienia komunistycznej partii Chin, a warto też zauważyć, że rok 2049 kończy 1000-letni cykl Modelskiego dla USA, stąd spodziewana jest znacząca zmiana lidera w gospodarce światowej oraz rosnące inwestycje Chin w Europie, które stanowią zagrożenie bezpieczeństwa ekonomicznego dla wielu krajów, w tym Polski.

Rysunek 2.

100-letni cykl Modelskiego dla USA na lata 1949–2049

NATO								Chiny#1
Dominacja			Deligitymizacja			Dekoncentracja		
1949		1974		1999		2024		2049

Źródło: opracowanie własne.

4.2. Wpływ IPS na organizacje międzynarodowe ONZ

W inicjatywę IPS zaangażowanych jest ponad 25 agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym Grupa Banku Światowego, Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i inne¹¹. Oprócz tych agencji ONZ głównym źródłem finansowania IPS są także chińskie banki. Rządowi chińskiemu poprzez zaangażowanie w organizacje międzynarodowe udało się promować chińskie standardy technologiczne w biznesie międzynarodowym¹². Fuzje i przejęcia dokonane w latach 2015–2022 pomogły Chinom na całym świecie uzyskać dostęp do najnowszych projektów technologicznych, a także ofert przetargowych konkurencji. Było to możliwe głównie dlatego, że chińskie firmy dość często wyprzedziły zagraniczne firmy, a zarząd nie ulegał zmianom, lecz był pod wpływem chińskich właścicieli. Innym dobrym przykładem wpływu IPS na organizacje międzynarodowe jest

¹¹ UNEP, United Nations Environment Programme, UN Agencies Belt and Road Initiative Involvement, <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/26318/UN%20Agencies%20BRI%20Involvement%2002%20%2801%20Oct%202018%29.pdf?sequence=17&isAllowed=y> [dostęp: 1.12.2023].

¹² Paulson Institute, Power Play: China's Ultra-High Voltage Technology and Global Standards, Paulson Papers on Standards, 2015, www.paulsoninstitute.org/wpcontent/uploads/2015/04/PPS_UHV_English.pdf [dostęp: 1.12.2023].

Centrum Rozwoju Zdolności Chin i MFW otwarte w 2018 r. w celu zapewnienia krajom rozwijającym się szkoleń makroekonomicznych, a także szkoleń w zakresie zarządzania długiem państwowym, aby pomóc krajom w ocenie ich zdolności do zrównoważonego finansowania długiem zewnętrznym. Dobrymi przykładami są Pakistan, Sri Lanka, Malezja, Kambodża i Laos, czyli kraje, które wpadły w pułapkę zadłużenia, a najbardziej skrajnym był Laos, który zaciągnął od Chin pożyczkę na projekt kolejowy w wysokości prawie połowy swojego rocznego PKB. Aktywne zaangażowanie Chin w międzynarodowe bloki handlowe również było dobrym sposobem na wdrożenie IPS, ale sam w sobie nie jest blokiem handlowym. Nawet model Poissona dwustronnego handlu sformułowany przez Santosa Silvē i Silvana Tenreyro¹³ udowodnił, że Chiny stały się głównym beneficjentem IPS poprzez połączenie bloków handlowych, takich jak NAFTA, UE i ASEAN+1, wzdłuż IPS¹⁴. To bardzo mądre ze strony Chin, jeśli chcą wywierać wpływ na biznes na całym świecie za pośrednictwem różnych stron i poziomów wzdłuż IPS. W tym sensie IPS staje się platformą promującą handel międzynarodowy z wykorzystaniem swojej technologii w celu lepszej kontroli partnerów handlowych. Przykładem może być Porozumienie RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership Agreement) w regionie Indo-Pacyfiku, gdzie Chiny korzystają z technologii kodów szybkiej odpowiedzi (QR) w handlu towarami pomiędzy członkami RCEP. Zwiększy dominację gospodarki RCEP, gdzie głównym beneficjentem są Chiny¹⁵. Także organizacja BRICS wzmacnia powiązania gospodarcze Rosji oraz Chin.

Chiny, zwiększając swoje zaangażowanie w organizacje międzynarodowe działające w ramach ONZ, dążą do narzucenia swoich standardów, co nie tylko jest niebezpieczne z punktu widzenia bezpieczeństwa ekonomicznego dla Polski, ale także innych krajów Unii Europejskiej.

¹³ S. Silva, S. Tenreyro, *The Log of Gravity*, „The Review of Economics and Statistics” 2006, 88 (4), p. 641–658, doi: <https://doi.org/10.1162/rest.88.4.641>.

¹⁴ OECD, The Belt and Road Initiative in the global trade, investment and finance landscape, in OECD Business and Finance Outlook 2018, https://doi.org/10.1787/bus_fin_out-2018-6-en [dostęp: 1.12.2023].

¹⁵ J. Lim, APAC will dominate the digital economy with RCEP, Techwire Asia, 4.01.2022, <https://techwireasia.com/2022/01/apac-will-dominate-the-digital-economy-with-rcep/> [dostęp: 1.12.2023].

4.3. Chińskie inwestycje w Polsce związane z inicjatywą IPS, zagrażające bezpieczeństwu ekonomicznemu Polski w latach 2015–2023

W Polsce w styczniu 2023 r. było zarejestrowanych 3468 firm z chińskim kapitałem, a to prawie 168% więcej niż firm z Indii¹⁶. Polska ma długą tradycję relacji inwestycyjnych z Chinami (ponad 70 lat)¹⁷. Polska współpracowała z Chinami w formacie przeznaczonym dla Europy Środkowo-Wschodniej – współpraca Chin znana jest dziś jako „platforma 16+1”, założona w Budapeszcie w 2012 r., przed ogłoszeniem IPS przez Prezydenta Xi Jinpinga w 2013 r. Głównym celem tej platformy było promowanie inicjatywy IPS, ale stała się ona bramą do Europy¹⁸. Polska plasuje się też na wysokim miejscu w rankingu krajów Indeksu IPS, zajmując 17. pozycję na 67 krajów. Jedynie Estonia zajęła wyższą pozycję od Polski (7.). Można to postrzegać jako sposób na uzależnienie się od Chin, co nie jest dobre dla suwerenności Polski. Polski rząd zatwierdził polską ustawę z dnia 24 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji, która miała na celu monitorowanie inwestycji w sektorach o strategicznym znaczeniu dla gospodarki, w szczególności dla bezpieczeństwa energetycznego, a także przemysłu obronnego.

Pomimo tej ustawy nadal istnieją sposoby, w jakie chińskie firmy inwestują w polską infrastrukturę i przemysł, stwarzając bezpośrednie zagrożenie dla lokalnego zarządzania biznesem, szczególnie dla małych i średnich przedsiębiorstw. Widać to po danych handlowych. Polska miała najwyższy deficyt w handlu z Chinami, który w 2020 r. wyniósł 22,4 mld USD¹⁹. W ten sposób chińskie firmy wpływają na zarządzanie biznesem w Polsce, ponieważ każda z nich jest powiązana z chińskim rządem²⁰. W jednym ze swoich artykułów autor dokonał już wcześniej analizy wpływu inwestycji chińskich w Polsce

¹⁶ COIG, Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej, https://www.coig.com.pl/wykaz_lista_firm-z-chińskim-kapitałem_w_polsce.php [dostęp: 1.12.2023].

¹⁷ M. Burdelski, *60 Years of diplomatic relations between Poland and the People's Republic of China*, „Historical Review Polish Political Science” 2011, Vol. XL, p. 211–237.

¹⁸ VSQUARE, 2018, BELT, ROAD, AND HUMBUB. CHINA'S INVESTMENTS IN POLAND, <https://vsquare.org/belt-road-hub-and-humbub-what-are-chinas-investments-in-poland/> [dostęp: 1.12.2023].

¹⁹ P. Paszak, Poland–China Relations in 2021: Current State and Prospects, <https://warsawinstitute.org/poland-china-relations-2021-current-state-prospects/> [dostęp: 1.12.2023].

²⁰ L. Groeneveld, M. Pankowska, *Chiny inwestują w Europejskich portach i podtapiają obronę NATO*, <https://frontstory.pl/chiny-port-nato-bezpieczenstwo-inwestycje-wojsko/> [dostęp: 1.12.2023].

w latach 2015–2022²¹. Na szczególną uwagę zasługują inwestycje chińskie w infrastrukturę i przemysł (przyszły węzeł CPK, autostrady i odcinki, jak S14), a także zakup firmy Konsalnet przez China Security and Fire. Firma Konsalnet z branży ochrony i bezpieczeństwa świadczyła usługi ochrony mienia dla budynków rządowych. Innym przykładem jest port w Gdańsku oraz Gdyni, na który rząd Chin zwrócił znaczącą uwagę w 2022 r., kiedy nie doszło do porozumienia między rządem Chin oraz rządem Estonii w sprawie inwestycji w port w Tallinie. Do portu w Gdyni trafiają amerykańska broń oraz wojska ochraniające wschodnią flankę NATO, co przy zwiększającej się aktywności firm chińskich, takich jak Hutchinson Ports China, może prowadzić do niepotrzebnych napięć oraz szpiegostwa militarnego i gospodarczego ze strony Chin (o takie praktyki w Polsce została oskarżona firma Huawei z branży produkcji sprzętu telekomunikacyjnego w 2019 r.). Hutchison obecnie zarządza terminalem kontenerowym w Gdyni przez spółkę zależną Gdynia Container Terminal (GCT), a dzierżawa wieczysta terminala wygasa w 2104 r. Kolejny przykład inwestycji, która nadal stanowi zagrożenie, to chińska firma Nuctech z branży sprzętu elektronicznego produkująca skanery montowane na przejściach granicznych, w portach morskich i na lotniskach towarowych do skanowania etykiet transportowanych towarów. Znany jest przykład rządu Litwy, który sprzeciwił się funkcjonowaniu tej firmy na Litwie z powodu obaw o bezpieczeństwo ekonomiczne²². W kontekście wzrastającego zagrożenia pojawia się konieczność znalezienia przez Polskę alternatywy dla Chin, którą obecnie mogą być Indie.

4.4. Brak alternatywy wschodniej dla Polski

Istotnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa ekonomicznego Polski byłby brak alternatywy wschodniej przy trwającej nadal wojnie w Ukrainie oraz na Bliskim Wschodzie. Chiny umacniają swoją pozycję gospodarczą także przez rozwój regionalnych umów wolnego handlu, takich jak RCEP w regionie Indo-Pacyfiku, czy przez aktywne działania w nieformalnych grupach międzynarodowych, takich jak BRICS (ang. Brasil, Russia, India, China and South Africa), dążąc do ograniczenia wpływów USA na świecie, a szczególnie na Wschodzie i w krajach Unii Europejskiej. Przykładem może być procedowana umowa Comprehensive Agreement on Investment (CAI) zawarta między

²¹ R. Dygas, *The Belt and Road Initiative's impact on Poland...*, op. cit.

²² A. Sytas, Lithuania blocks Chinese scanning equipment on national security grounds, Reuters, 2021, <https://www.reuters.com/article/us-lithuania-china-idUSKBN2AH2AR/> [dostęp: 1.12.2023].

Chinami a Unią Europejską w 2020 r., która cały czas nie została zaakceptowana przez wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej. Jednym z krajów przeciwnych akceptacji tej umowy była Polska. Jeżeli umowa ta zostałaby wdrożona, doprowadziłaby do zagrożenia bezpieczeństwa ekonomicznego wielu państw UE z uwagi na niekontrolowane bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) z Chin do krajów UE. Temat ten został szerzej przedstawiony w książce pod współredakcją autora²³. Zasadniczo na Wschodzie Polska prowadzi ożywioną współpracę gospodarczą i militarną z Japonią i Koreą Południową (zakup uzbrojenia w 2023 r.), natomiast brakuje nadal partnera strategicznego, którym mogłyby być Indie. Wojny w Ukrainie oraz na Bliskim Wschodzie doprowadziły do wstrzymania alternatywnej inicjatywy korytarza łączącego Indie z Europą IMEC (ang. India-Middle East Europe Economic Corridor), który został ogłoszony formalnie na szczycie G20 w 2023 r. w Delhi w Indiach. W cały projekt zaangażowane są także Stany Zjednoczone. Korytarz ten zakłada połączenia kolejowe i morskie przez teren Indii, Arabii Saudyjskiej, Emiratów Arabskich, Jordanii, Izraela do Europy.

Kolejną alternatywą wydawało się Trójmorze (3SI), ale z uwagi na to, że Region Trójmorza zaczyna odgrywać rolę bezpieczeństwa wschodniej flanki NATO, naturalnie staje się opozycyjny do współpracy między UE a Chinami, które mimo wszystko razem z Rosją i Iranem zaczynają współpracę militarną przy trwającej wojnie Rosji z Ukrainą oraz Izraela z Hamasem w Strefie Gazy.

5. WNIOSKI

Poruszony temat jest istotny z punktu widzenia przyszłości bezpieczeństwa ekonomicznego Polski. Możliwa zmiana układu sił gospodarczych na świecie do 2049 r., w tym detronizacja USA przez Chiny, stanowi nie tylko zagrożenie dla interesów Polski, ale także innych krajów. Sama inicjatywa IPS uległa transformacji i zmieniło się jej postrzeganie jako mechanizmu osłabiania, a ostatecznie eliminacji wpływów gospodarczych i militarnych USA nie tylko w Europie, ale na całym świecie. IPS to największa inwestycja na świecie jednego kraju w wysokości biliona dolarów amerykańskich, obejmująca ponad 130 państw, która także wpłynęła na organizacje międzynarodowe, a przez to m.in. doprowadziła do uzależnienia finansowego niektórych państw azjatyckich (Pakistan, Sri Lanka, Laos, Kambodża, Mongolia) i afrykańskich (Ugan-

²³ P.K. Biswas, R. Dygas (eds.), *Asian Trade and Investment in Europe*, Routledge UK, <https://doi.org/10.4324/9781003274933>.

da, Kenia, Zimbabwe, Etiopia), w szczególności przez pożyczki udzielane przez chińskie banki na cele rozwoju infrastruktury w tych krajach w ramach IPS. Polska postrzegana jest przez Chiny w ramach inicjatywy IPS jako kraj tranzytowy do państw Zachodu.

Z uwagi na zmianę sił politycznych w Polsce po wyborach parlamentarnych w październiku 2023 r. polityka zagraniczna Polski co do Chin oraz IPS nie została jeszcze jasno określona, a poprzednia była podzielona co do oceny korzyści dla Polski wynikających z realizacji poszczególnych inwestycji IPS. Niektóre z tych inwestycji okazały się dla Polski zagrożeniem bezpieczeństwa ekonomicznego oraz militarnego. Naturalne pytanie o to, dlaczego do tego doszło, może wynikać z różnic w podejściu do horyzontu czasowego planowania strategii ekspansji ekonomicznej oraz konstrukcji systemu zarządzania państwem. W Chinach komunistycznych władzę absolutną ma jeden człowiek, Xi Jinping, a Polska musi przestrzegać Traktatów Unijnych oraz stosować się do dyrektyw Komisji Europejskiej. Dodatkowo procedowana w Parlamencie Europejskim federalizacja krajów członkowskich UE, dążąca do koncentracji kluczowych kompetencji przez Komisję Europejską, takich jak polityka zagraniczna czy bezpieczeństwo międzynarodowe, stawia pod znakiem zapytania nie tylko kwestię niezależnych dalszych decyzji Polski w zakresie IPS, ale także jej suwerenność. W obliczu rosnącego zagrożenia dla bezpieczeństwa ekonomicznego Polski oraz możliwej zmiany układu sił w gospodarce światowej Polska powinna wzmocnić relację militarno-gospodarczą z Indiami, natomiast kierunek, który obiera UE od 2019 r., to wznowienie relacji gospodarczych ze Wspólnym Rynkiem Południa (hiszp. Mercado Comun del Sur) – Mercosur (Brazylia, Paragwaj, Argentyna, Urugwaj), pozostawiając kwestię dalszej współpracy z Chinami na obecnych zasadach, korzystnych dla Chin. Z uwagi na dalszą realizację IPS w obecnej formie z naukowego punktu widzenia trzeba ocenić stopień zagrożenia bezpieczeństwa ekonomicznego Polski jako wysoki.

BIBLIOGRAFIA

- Bartosiewicz, A., Sztetlik, P. (2019). Łódź's benefits from the One Belt One Road initiative, *International Journal of Logistics Research and Applications*, 22 (1), <https://doi.org/10.1080/13675567.2018.1526261>
- Biswas, P.K., Dygas, R. (eds.). (2022). *Asian Trade and Investment in Europe*. Routledge.UK, <https://doi.org/10.4324/9781003274933>

- Bruegel (2023). The Belt and Road Initiative 2.0 is all about security, How the Belt and Road Initiative has transformed into a geopolitical tool for China, *The Sound of Economics*, <https://www.bruegel.org/podcast/belt-and-road-initiative-20-all-about-security> [dostęp: 1.12.2023].
- Burdelski, M. (2011). 60 Years of diplomatic relations between Poland and the People's Republic of China. Historical review *Polish Political Science* Vol XL 2011.
- Cameron, M., Cuyvers, L.J., Fu, D., Viviers, W. (2021), Identifying export opportunities for China in the 'Belt and Road Initiative' group of countries: a decision support model approach, *Journal of International Trade Law and Policy*, Vol. 20 No. 2, <https://doi.org/10.1108/JITLP-11-2020-0061>
- Choroś-Mrozowska, D. (2019). The Chinese Belt and Road Initiative from the Polish Perspective. *Comparative Economic Research*, 22 (2), <https://doi.org/10.2478/cer-2019-0011>
- COIG, Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej (2023), https://www.coig.com.pl/wykaz_lista_firm-z-chińskim-kapitałem_w_polsce.php [dostęp: 1.12.2023].
- Dziekański, P. (2014). Bezpieczeństwo ekonomiczne wyzwaniem współczesnego regionu – próba oceny syntetycznej, *Instytut Ekonomii i Administracji, UJK Kielce*.
- Dygas, R. (2023). The Belt and Road Initiative's impact on Poland in the period 2015–2022. International business implications. In: 23rd International Joint Conference Central and Eastern Europe in the Changing Business Environment: Proceedings. Wydawateľstwo EKONÓM, Bratislava, <https://doi.org/10.18267/pr.2023.kre.2490.6>
- Frejtag-Mika, E., Kołodziejak, Z., Putkiewicz, W. (1996). Bezpieczeństwo ekonomiczne we współczesnym świecie, *Politechnika Radomska, Radom* 1996.
- Groeneveld, L., Pankowska, M. (2022). Chiny inwestują w europejskich portach i podtapiają obronę NATO, <https://frontstory.pl/chiny-port-nato-bezpieczenstwo-inwestycje-wojsko/> [dostęp: 1.12.2023].
- Grzywacz A. (2020). Closer to a threat than an opportunity: Polish perception of China's rise and international engagement. *Asia Eur J* 18, <https://doi.org/10.1007/s10308-019-00541-7>
- Holslag, J. (2017). How China's New Silk Road threatens European trade. *The Int Spectator* 52 (1), <https://doi.org/10.1080/03932729.2017.1261517>
- Książopolski, K. (2004). *Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw. Metody i środki przeciwdziałania*, Elipsa, Warszawa 2004.

- Lim, J. (2022). APAC will dominate the digital economy with RCEP, *Techwire Asia*, 4.01.2022, <https://techwireasia.com/2022/01/apac-will-dominate-the-digital-economy-with-rcep/> [dostęp: 1.12.2023].
- Modelski, G. (1987): *Long cycles in world politics*. London: Macmillan, <https://doi.org/10.1007/978-1-349-09151-5>
- OECD (2018). The Belt and Road Initiative in the global trade, investment and finance landscape, in *OECD Business and Finance Outlook 2018*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/bus_fin_out-2018-6-en [dostęp: 1.12.2023].
- Paszak, P. (2021). Poland–China Relations in 2021, Current State and Prospects, 29 January 2021, The Warsaw Institute, <https://warsawinstitute.org/poland-china-relations-2021-current-state-prospects/> [dostęp: 1.12.2023].
- Paulson Institute (2015). *Power Play: China's Ultra-High Voltage Technology and Global Standards*, Paulson Papers on Standards, April, www.paulsoninstitute.org/wpcontent/uploads/2015/04/PPS_UHV_English.pdf [dostęp: 1.12.2023].
- Pendrakowska, P. (2018). Poland's perspective on the Belt and Road Initiative. *Journal of Contemporary East Asia Studies*, 7 (2), <https://doi.org/10.1080/24761028.2018.1552491>
- Przychodniak, M. (2023). Zmiany w chińskiej inicjatywie Pasa i Szlaku, *Biuletyn PISM nr 157 (2778)*.
- Silva, S., Tenreyro, S. (2006). The Log of Gravity. *The Review of Economics and Statistics*, 88 (4), <https://doi.org/10.1162/rest.88.4.641>
- Sytas, A. (2021). Lithuania blocks Chinese scanning equipment on national security grounds, <https://www.reuters.com/article/us-lithuania-china-idUSKBN2AH2AR/> [dostęp: 1.12.2023].
- Tomaszewska, P. (2019). Chińska inicjatywa pasa i szlaku a ryzyko zadłużenia jej beneficjentów, w: *De Securitate et Defensione O Bezpieczeństwie i Obronności* <https://doi.org/10.34739/dsd.2019.02.09>
- Tomaszewska, P., Pohl, A. (2019). Dilemmas related to the Poland's participation in The Chinese Belt and Road Initiative, *Przegląd Strategiczny*, issue 12.
- UNEP, United Nations Environment Programme (2018). *UN Agencies Belt and Road Initiative Involvement*, <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/26318/UN%20Agencies%20BRI%20Involvement%2002%20%2801%20Oct%202018%29.pdf?sequence=17&isAllowed=y> [dostęp: 1.12.2023].

VSQUARE (2018). BELT, ROAD, AND HUMBUG. CHINA'S INVESTMENTS IN POLAND, <https://vsquare.org/belt-road-hub-and-humbug-what-are-chinas-investments-in-poland/> [dostęp: 1.12.2023].

ZAGROŻENIA DLA BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO POLSKI W ZWIĄZKU Z CHIŃSKĄ INICJATYWĄ PASA I SZLAKU (CHIN. *YI DAI YI LU*) W LATACH 2015–2023

Streszczenie

W artykule została podjęta ocena zagrożeń, które powoduje chińska Inicjatywa Pasa i Szlaku (ang. *Belt and Road Initiative*) dla bezpieczeństwa ekonomicznego Polski w okresie 2015–2023. Wykorzystany został przegląd literatury w temacie Inicjatywy Pasa i Szlaku (IPS), a także analiza dostępnych danych, wiedza ekspercka wynikająca ze zrealizowanych projektów inwestycyjnych w Polsce w ramach IPS, dotychczasowe publikacje autora w tym temacie oraz doświadczenie zawodowe autora w projektach w jednej z chińskich firm technologicznych w regionie Europy Środkowowschodniej. Celem artykułu jest odpowiedź na pytanie, czy chińska inicjatywa Pasa i Szlaku zagraża bezpieczeństwu ekonomicznemu Polski. Wartością dodaną jest analiza wpływu Inicjatywy Pasa i Szlaku na rozwój gospodarczy Polski w ramach zmian w funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Autor odwołuje się do teorii cykli hegemonicznych Modlińskiego w celu odpowiedzi na postawione pytanie, a także omawia możliwości alternatywnych rozwiązań do chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku. Lukę badawczą stanowi kwestia oceny zagrożenia bezpieczeństwa ekonomicznego Polski w związku z realizowaną inicjatywą IPS.

Słowa kluczowe: Inicjatywa Pasa i Szlaku (IPS), bezpieczeństwo ekonomiczne, cykle Modlińskiego, geoeconomia, Index FirePower (IFP), RCEP, CAI, IMEC

THREATS TO POLAND'S ECONOMIC SECURITY
IN CONNECTION WITH CHINA'S BELT AND ROAD INITIATIVE
(CHINESE: YI DAI YI LU) IN 2015–2023

Abstract

The article assesses the threats caused by the Chinese Belt and Road Initiative (BRI) for Poland's economic security in 2015–2023. A literature review on the Belt and Road Initiative (BRI) was used, as well as an analysis of available data, expert knowledge resulting from investment projects completed in Poland under IPS, the author's previous publications on this topic, and the author's professional experience in projects in one of the Chinese companies—technology in the Central and Eastern European region. The article aims to answer the question of whether the Chinese Belt and Road initiative threatens Poland's economic security. The added value of the article is the analysis of the impact of the Belt and Road Initiative on Poland's economic development as part of changes in the functioning of the European Union. The author refers to Modliński's theory of hegemonic cycles to answer the question and also discusses the possibilities of alternative solutions to the Chinese Belt and Road Initiative. The research gap is the issue of assessing the threat to Poland's economic security in connection with the implemented BRI initiative.

Keywords: Belt and Road Initiative (BRI), economic security, Modliński cycles, geoeconomics, Index FirePower (IFP), RCEP, CAI, IMEC

Cytuj jako: Dygas R., *Zagrożenia dla bezpieczeństwa ekonomicznego Polski w związku z chińską Inicjatywą Pasa i Szlaku (chin. Yi dai yi lu) w latach 2015–2023*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2023, nr 4(79), s. 213–228. DOI: 10.26399/meip.4(79).2023.34/r.dygas

Cite as: Dygas R. (2023). 'Threats to Poland's Economic Security in Connection with China's Belt and Road Initiative (Chinese: *Yi da yi lu*) in 2015–2023'. *Myśl Ekonomiczna i Polityczna* 4(79), 213–228. DOI: 10.26399/meip.4(79).2023.34/r.dygas